

Przemoc rówieśnicza

Kondycja Naszego społeczeństwa znajduje swoje odbicie w problemach przeżywanych przez najmłodsze pokolenie. Wciąż wzrastająca liczba dzieci i młodzieży przeżywających różne problemy w efekcie wymagające interwencji psychologicznej i psychiatrycznej budzi napięcie. Istnieje wiele czynników wpływających na ten stan, a wśród nich znajduje się przemoc rówieśnicza. Zjawisko przemocy rówieśniczej jest na tyle powszechnym zjawiskiem, że dotyka uczniów na każdym poziomie edukacji, a wraz z rozwojem technologii może wykraczać także poza budynek szkoły i mieć swoją kontynuację jako prześladowanie w Internecie. Ze względu na to, że problem ten bardzo szybko uznany został za poważną kwestię natury społecznej przeciwdziałanie mu jest obecnie priorytetem większości placówek oraz szkół, które starają się uświadamiać uczniom o kluczowych informacjach dotyczących wzajemnego bezpieczeństwa i szacunku.

Jak interpretować słowo przemoc, na jakie kategorie dzielimy to pojęcie?

Pod pojęciem **przemocy** rozumiemy działanie, które ma na celu skrzywdzenie drugiej osoby.

O **przemocy fizycznej** mówimy w momencie, w którym dana osoba swoim intencjonalnym zachowaniem sprawia uszkodzenia ciała drugiej osobie, bądź zadaje celowe cierpienie niosące ryzyko np.: bicia, kopania, maltretowania, szarpania, popychania.

Przemoc psychiczna niesie za sobą naruszenie godności osobistej. Dochodzi tu wówczas do zranień poprzez słowa lub gesty. Wystąpić mogą takie zachowania jak: obrażanie, wyzywanie, krytykowanie, straszenie, szantażowanie, ośmieszanie bądź wykluczanie z grupy.

Przemoc cyfrowa interpretowana jest jako przemoc z użyciem nowych technologii :wpisy/filmiki ośmieszające ofiarę, wszelkie złośliwości wymieniane drogą elektroniczną.

Przyczyny szerzącej się fali przemocy rówieśniczej zarówno w mediach jak i w życiu codziennym:

Bardzo często to, czego dziecko doświadcza w życiu codziennym przenosi później do różnych środowisk np. do środowiska szkolnego. Poniżej przedstawione zostaną sfery, które wpływają na skłonność dziecka do zachowań przemocowych:

1. Środowisko domowe

- *dziecko doświadcza przemocy domowej, bądź zauważa ją w domu;
- *weryfikacja tego jakie są relacje rodzinne, czy dziecko czuje się wspierane;
- *styl wychowawczy rodziców;

- *jakimi wartościami nasiąka dziecko, jakie przekonania i wzorce otrzymuje w domu;
- *status materialny – zapewnienie poprawnych możliwości rozwoju;
- *dziecko doświadcza surowych kar w domu.

2. Grupa rówieśnicza:

- *czy dziecko doświadcza uczucia częstej zazdrości;
- *w jaki sposób dziecko buduje relacje, jak jest postrzegane na tle grupy;
- *dziecko doświadcza rywalizacji pod kątem systemu oceniania, zwiększa się presja osiągnięcia dobrych wyników, która prowadzić może do poczucia odrzucenia względem dzieci, które mają pewne trudności edukacyjne;
- *zdobycie i utrzymanie statusu w grupie, chęć zwrócenia na siebie uwagi.

3. Media:

- *forma spędzania czasu w Internecie;
- *przewaga gier o natężeniu zachowań agresywnych, w których dziecko „dokonuje” przemocy;
- *sposób w jaki dzieci wymieniają między sobą informacje;
- *wymiana złośliwych SMS-ów/ośmieszających filmików/komentowanie poczynań innych osób w internecie w sposób zawistny, nieakceptowany społecznie;
- *spędzanie czasu w Internecie jest formą poprawy humoru, ucieczką od problemów.

4.Szkoła:

- *trudność ze sprostaniem szkolnym wymaganiom;
- *przynależność do grupy, która nie przestrzega ustalonych norm i zasad szkolnych;

Co powinno zwrócić uwagę rodziców/opiekunów/wychowawców w zachowaniu ucznia, który może doświadczać przemocy?

1. Jeśli dziecko z braku konkretnej przyczyny staje się płaczliwe, wycofane bądź zaczyna reagować agresją (jedna z form mechanizmów obronnych).
2. Jeśli u dziecka wyraźnie pogorszyły się wyniki w nauce. Uczeń doświadczający przemocy może mieć również problemy z koncentracją uwagi, co wpływa na stan ocen i realne możliwości nauczania się danego materiału.

3. Jeśli dziecko zaczęło wyraźnie unikać wszelkich wycieczek szkolnych/impresz organizowanych na terenie szkoły. Istotnym sygnałem jest, jeśli wcześniej uczeń był pogodny i towarzyski, a obecnie stroni od integrowania się z grupą.
4. Jeśli dziecko będąc w szkole coraz częściej skarży się na bóle somatyczne (ból brzucha, ból głowy, ból mięśni, ból żołądka). Możliwość bezpośredniego kontaktu ofiary ze sprawcą może być bodźcem do odreagowania w formie złego samopoczucia. Dziecko w wyniku swoich dolegliwości, może także zgłaszać coraz częstsze prośby o zwolnienie się z lekcji i powrót do domu.
5. Ogólne pogorszenie codziennego funkcjonowania dziecka – z nadmiaru stresu może pojawiać się trudność ze snem, brak apetytu, które wpływają na funkcjonowanie zdrowotne.

Rola rodzica jako czynnik wzmacniający bezpieczeństwo dziecka.

1. Jako rodzic warto dać poczucie akceptacji, zapewnić dziecko, że może liczyć na pomoc i wsparcie.
2. Kluczowym czynnikiem zapewnienia dziecku bezpieczeństwa jest również stała współpraca rodzica z nauczycielami/psychologiem/pedagogiem szkolnym.
3. Edukacja na temat różnych form pomocy, zwiększanie świadomości, że prośenie o pomoc nie jest wstydem, tylko powodem do dumy.
4. Reakcja ma znaczenie – brak reakcji to przyzwolenie na szerzenie przemocy.

Bibliografia:

1. Łukasz Wojtasik „Przemoc rówieśnicza z użyciem mediów elektronicznych – wprowadzenie do problematyki”
2. Materiały szkoleniowe „Hejt w szkole – jak przeciwdziałać przemocy werbalnej?”
3. Jakub Kołodziejczyk „Przywódstwo edukacyjne a przemoc rówieśnicza” Kraków 2019
4. Rosemarie Portmann „Przemoc wśród dzieci. Uchwycić sedno” 2006

Przygotowała:

mgr Dejko Aleksandra

Psycholog PPP w Lubartowie